

Ольга СВИНОБОЙ,
Студентка НЮУ імені Ярослава Мудрого
Полтавський юридичний інститут

СТАРОСТА ЯК НОВИЙ УЧАСНИК ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН

На сучасному етапі розвитку державності в Україні триває пошук механізмів формування ефективного місцевого самоврядування, спроможного максимально забезпечити надання доступних і якісних публічних послуг, задовольнити інтереси громадян у всіх сферах життєдіяльності на відповідній території. Водночас важливим є не лише вдосконалення функціонування існуючих складових системи місцевого самоврядування, а й пошук нових організаційно-правових форм.

Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» вніс зміни до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», доповнивши його новою ст. 14-1 під назвою «Староста», яка покликана регламентувати правовий статус старости як нового учасника публічно-правових відносин. У цій статті зазначається, що у селищах та селах, які входять до складу об'єднаної територіальної громади та не є її центром, обирається староста на строк повноважень місцевої ради. За рішенням місцевої ради об'єднаної територіальної громади, що утворена на підставі Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», визначається кількість старост у селах і селищах, що входять до об'єднаної громади.

Відповідно до цього ж Закону старостою є посадова особа місцевого самоврядування, котра входить до складу виконавчого комітету ради відповідної об'єднаної територіальної громади. Основні повноваження старости закріплено у ч. 3 ст. 14-1 Закону. Поряд з цим, передбачено, що сільська, селищна, міська рада відповідної об'єднаної громади повинна затвердити Положення про старосту, у якому визначаються права та обов'язки старости, порядок його звітності та інші питання, пов'язані з його діяльністю.

Справедливим є зауваження В. Борденюка, який вважає, що староста як уповноважена особа фактично є посадовою особою виконавчого органу сільської, селищної ради, а отже, належить до системи місцевого самоврядування поряд із відповідним виконавчим органом як його посадова особа, а тому немає потреби виділяти сільського старосту як окремий елемент у системі місцевого самоврядування [3, 5]. Адже загалом інститут старости покликаний репрезентувати інтереси мешканців відповідних територій, які об'єднались у одну територіальну громаду. Саме староста зможе на належному рівні інформувати голову виконавчого комітету, депутатського корпусу про нагальні потреби, а також здійснювати контроль за виконанням прийнятих рішень та звітувати перед жителями сіл та селищ. Староста не лише представлятиме інтереси мешканців територіальної одиниці у виконавчих органах ради громади, а й стане своєрідним посередником із надання жителям

адміністративних послуг виконавчими органами ради громади, сприятиме активізації їх діяльності.

Для подальшого реформування місцевого самоврядування найбільш цікавим і цінним для України є досвід Республіки Польща, яка наприкінці 90-х років успішно й динамічно, причому одночасно, здійснила адміністративно-територіальну реформу та реформу місцевого самоврядування. Як результат було сформовано нову систему управління, побудовану на засадах децентралізації влади у країні. Тому недарма автори і очільники започаткованої в Україні реформи місцевого самоврядування послуговувались саме досвідом Польщі і стверджували, що реформування буде здійснене за її прикладом. Проте польська модель місцевого самоврядування має ряд істотних відмінностей від української, зокрема, в аспекті його доступності. Так, поряд із гмінами, які є первинним елементом польського місцевого самоврядування, і об'єднують мешканців певної території (міста, села або групи сіл чи міст), можуть функціонувати і солтиства, які є допоміжними адміністративними одиницями. Як правило солтиство діє на території одного сільського населеного пункту, або об'єднує кілька невеликих сільських населених пунктів. Слід зауважити і те, що солтиство має свій виборний орган – раду солтиства, яку очолює солтис. Статус солтиса схожий до статусу українського старости, зазначеного в ст. 141-1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні». Відмінність у тому, що в Польщі цей правовий інститут уже ефективно функціонує, а в Україні – ще ні. Проте аналізуючи іноземний досвід, слід пам'ятати, що навіть найбільш успішна модель, яка впроваджується на іншому ґрунті, може призвести до неочікуваних результатів, тому слід не забувати про національний чинник.

Також важливо зазначити, що для ефективного функціонування місцевого самоврядування важливим є не стільки кількість населення чи територія самоврядної одиниці, скільки реальна здатність органів місцевого самоврядування у межах закону здійснювати управління значною частиною суспільних справ, що визначаються їх компетенцією, в інтересах територіальної громади.

Таким чином, утворення нового муніципально-правового інституту старости стало одним із перших результатів здійснення реформи місцевого самоврядування в Україні у напрямку децентралізації, однак цей інститут перебуває на початковому етапі нормативного врегулювання, і з метою більш ефективного представництва та захисту інтересів мешканців адміністративно-територіальних одиниць, які утворили об'єднану територіальну громаду, на законодавчому рівні має бути належним чином регламентовано цей інститут, з урахуванням досвіду провідних європейських країн.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 року зі змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.

2. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 5 лютого 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.

3. Висновок на проект Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 13.06.2014 р. № 4070а [Електронний ресурс]. – Режим доступу: w1.cl.rada.gov.ua.

4. Ганущак Ю. Реформа територіальної організації влади / Ю. Ганущак; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К.: ТОВ «Софія-А», 2013. – 160 с.

5. Дробуш І.В. Староста як нова організаційна форма місцевого самоврядування та його участь у реалізації соціальної функції / І. В. Дробуш // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2014 р. - № 10-2. – С. 48-51.